

Tadqiqot

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

**SOHA LINGVISTIKASI: TILSHUNOSLIK
VA TIBBIYOT INTEGRATSIYASINING
MUAMMOLARI, YECHIMLARI HAMDA
ISTIQBOLLARI**

**10-NOYABR
2021**

BUXORO, UZBEKISTAN

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

**SOHA LINGVISTIKASI:
TILSHUNOSLIK VA TIBBIYOT
INTEGRATSIYASINING
MUAMMOLARI, YECHIMLARI
HAMDA ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
materiallari

Buxoro, 10-noyabr, 2021-yil

© Tadqiqot.uz

МУНДАРИЖА

Rasmiy ochilish. Tabriklar		
Hamidov O.H.	<i>Rasmiy ochilish</i>	6
Inoyatov A.Sh.	<i>Tibbiyot va til mushtarakligi</i>	8
Daminov M.I.	<i>Til va madaniyat</i>	9
Qahhorov O.S.	<i>Davlat tili - millatning tirik nafasi</i>	10
Xuseynova A.A.	<i>Soha lingvistikasini rivojlantirish – davr talabi</i>	11
Aslonova E.S.	<i>Государственный язык – неотъемлемая часть духовной национальной культуры государства</i>	12
Yalpi majlis ma'ruzalari		
Mengliyev B.R.	<i>Tilshunoslik samara bersin.</i>	15
Abuzalova M.Q.	<i>Lingvistika va tibbiyot hamkorligi ijtimoiy zarurat sifatida</i>	17
Чудакова В.П.	<i>Психология пациента и этика врача</i>	22
Ixtiyarova G.A.	<i>Ginekologik kasallikni ifodalovchi tibbiy terminlar talqini</i>	25
Muxratbek B.Q.	<i>Professor Q.Jybanov ucebakterindagi soztaпым negizderi (Q.Jybanov soztaпымындag'ы leksikologiya масeleleri)</i>	27
Adilova S.A.	<i>Tilshunoslik va tibbiyot integratsiyasi (AQSHdagi ayrim universitetlar misolida)</i>	36
Rajabov D.Z.	<i>O'zbek tilini tadqiq etishda yangicha yondashuvlar</i>	40
1-sho'ba. Tilshunoslikda til, shaxs, jamiyat munosabatlari tadqiqi muammolari va innovatsion g'oyalar tizimini shakllantirish istiqbollari		
Ahmedov B.Y.	<i>Rus va o'zbek tillarida so'zlarning o'zaro tobe bog'lanishi: boshqaruv kategoriyasi</i>	42
Akhmedov A.R.	<i>O'zbek shevalarini lingvo-geografik xaritalashtirish</i>	46
Po'latova S.M.	<i>Leksik birliklarning milliy o'zlik ruhini ifodalashdagi roli (Erkin Vohidov dostonlari asosida)</i>	50
Adizova N.I.	<i>O'zbek tili milliy korpusi uchun so'zlashuv uslubiga xos so'zlarni teglash masalasig oid</i>	55
Elova D.Q.	<i>Methodological approach in teaching process</i>	61
Fayazova D.S.	<i>Empowering languageskills through modern methods</i>	65
Fayazova D.S.	<i>O'quvchilar va aholi imloviy savodxonligini rivojlantirishning dolzarb masalalari</i>	68
Shirinboyeva B.M.	<i>Tasks of effective use of the uzbek language</i>	71
Jo'rayeva D.R.	<i>Qirg'iz va yoqut tili avtomatik morfoligik tahlil vositalari tajribasidan</i>	75
Qo'shayeva N.E.	<i>Vrach kasbiy mahorati tuzilmasida kommunikativ kompetentlikning o'rni</i>	79
Kurbonov A.M.	<i>Этнолингвистика – этностық болмысты ұлттық тіл арқылы танып білу(Аймақтық лексика негізінде). Ethnolinguistics- knowledge of ethnic identity through the national language (based on regional vocabulary).</i>	84
Mengliyev B.R.		
Hamroyeva Sh.M.		
Elova D.Q.		
Muxtorov E.M.		
Muxratbek B.Q.		
Саламат Э.С.		

Leksik birliklarning milliy o'zlik ruhini ifodalashdagi roli (Erkin Vohidov dostonlari asosida)

Adizova Nilufar Istamovna *

Annotatsiya. Har bir til ma'lum bir xalqning azaliy qadriyatlari, an'analari, udumlari, tarixi bilan bog'liq muhim jihatlarni-mentalitetini mujassam etishi bilan o'ziga xos ahamiyat kasb etadi. Ma'lum bir millatda madaniyat belgisi deb qaraladigan ifoda birliklari boshqasi uchun oddiygina muloqot vositasi tarzida namoyon bo'ladi. Ushbu maqolada muayyan maqsadlarda qo'llanuvchi lingvokulturemalar ijodkorning badiiy tafakkur tarzini, millat qiyofasini namoyon etuvchi muhim vosita ekanligi, jumladan, muqobilsiz leksikaning o'zbek millati mentalitetini aks ettiruvchi til birliklari sifatidagi muhim roli Erkin Vohidov dostonlari misolida tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: *ifoda imkoniyatlari, milliy mentalitet, assotsiatsiya, ma'naviy qiyofa, muqobilsiz leksika, millat ruhi*

Lingvomadaniyatshunoslik bugungi kunda muhim sohalardan biri sifatida taraqqiy etmoqda. Uning obyekti madaniyat va tilning o'zaro aloqasi jarayonida, lisoniy va nutqiy birliklarning madaniyat belgisi sifatida tutashgan nuqtasida yuzaga chiqadi. U tilni madaniyat fenomeni, tashuvchisi sifatida o'rganadi. Madaniyatni tildan foydalanuvchi kishilar yaratadi. Muayyan bir millatda madaniyat belgisi deb qaraladigan ifoda birliklari boshqasi uchun oddiygina muloqot vositasi tarzida namoyon bo'ladi. Zero, har bir til ma'lum bir xalqning azaliy qadriyatlari, an'analari, udumlari, tarixi bilan bog'liq muhim jihatlarni-mentalitetini mujassam etishi bilan o'ziga xos ahamiyat kasb etadi. Zero, "...har qaysi xalq yoki millatning tafakkuri, turmushtarzi, ma'naviy qarashlari o'z-o'zidan, bo'sh joyda shakllanib qolmaydi. Ularning vujudga kelishi va rivojlanishida aniq tarixiy, tabiiy va ijtimoiy omillar asos bo'lishini hammamiz yaxshi bilamiz. Shu ma'noda, xalqimizning turmush va tafakkur tarziga nazar tashlaydigan bo'lsak, boshqalarga hech o'xshamaydigan, ming yillar davomida shakllangan, nafaqat o'zaro muomala, balki hayotimizning uzviy bir qismi sifatida namoyon bo'ladigan bir qator o'ziga xos xususiyatlarni ko'ramiz.

Misol uchun, tilimizdagi mehr-oqibat, mehr-muhabbat, mehr-shafqat, qadr-qimmat degan, bir-birini chuqur ma'no-mazmun bilan boyitadigan va to'ldiradigan iboralarni olaylik. Qanchalik g'alati tuyulmasin, bu iboralarni boshqa tillarga aynan tarjima qilishning o'zi mushkul bir muammo..." [1,8]. Haqiqatan ham, har qanday lisoniy birlik, nutqiy ifodalar muayyan bir millatga xos bo'lgan xususiyatlarni ifoda etadi. Lingvistik madaniyat ob'yekti lingvistika va kulturologiya, etnografiya va psixolingvistika kabi qator fundamental fanlar kesishmasida o'rganiladi. Ayniqsa, badiiy matnlarda muayyan maqsadlarda qo'llanuvchi lingvokulturemalar ijodkorning badiiy tafakkur tarzini ifoda etuvchi, millat qiyofasini namoyon qiluvchi muhim vosita sifatida qo'llanadi. Ular *muqobilsiz leksik birliklar, lakunalar, mifologema, arxiteplar, paremiologik fondlar, frazeologik birliklar, ramzlar, o'xshatishlar, metaforik birliklar, nutqiy etiketlarkabi* til hodisalari zahirida yuzaga chiqadi.

* Buxoro davlat universiteti filologiya fakulteti o'zbek tilshunosligi kafedrasida o'qituvchisi

Muqobilsiz leksika. Boshqa bir tilga bir soʻz bilan tarjima qilib boʻlmaydigan, muayyan assotsiatsiyani yuzaga keltirmaydigan hodisa. Ular maʼlum bir xalq madaniyatiga xos belgilarni ifodalaydi va shu xalqning madaniy kodi sifatida qabul qilinadi. Bir tildagi soʻz boshqa tilda muqobilini topmagan oʻrinlarda lakuna (lot. "boʻshliq") yuzaga keladi. [2,47]. Bu kabi birliklar Oʻzbekiston Xalq shoiri Erkin Vohidov dostonlariga ham oʻziga xos joziba, madaniy qiyofa, milliy ruh baxsh etganini misollar asosida kuzatamiz:

Guzar. Oʻtish joyi; koʻcha, mahalla. Qishloq yoki mahallalarning chorrahalarida joylashgan, choyxonalari, qassoblik, baqqollik kabi doʻkonlari boʻlgan obod, gavjum joy. Buxoro xonligida: mahalla. [OʻTIL, 516]. Oʻzbek xalqida oʻziga xos qadriyatlar jamlangan, barchani bir yerga toʻplovchi ahamiyatga ega boʻlgan joy, mahalla maʼnosini ifodalash bilan bir qatorda milliy-madaniy ruhni, hamjihatlikni ham namoyon etadi.

Mulla. Oʻqimishli, taqvodor odam. Oʻrta Sharq, Markaziy Osiyo mamlakatlarida madrasa taʼlimini olgan shaxs. Din arbobi, ulamo. [OʻTIL, 634]. Xalqimizda mullalar bilimli, xalqni toʻgʻri yoʻlga boshlovchi, eʼtiborli insonlar sifatida qadrlangan, ularning maslahatlariga quloq tutilgan.

Guzar. Uzun quloq. Odam tumonat. Ehtiyot! Bu yerda Ishonch omonat. Bir *mulla* yutinib Soʻzlaydi yuvvosh: "Ayb oʻzimizda, Odamlar bevosh. Imonni bilmaydi Na kekxa, na yosh. Xotinlar beniqob, Qizlar yalang bosh. "Gar gʻazab aylasa Xoliqi qudrat..." ...Shunday bayt aytibdur Huvaydo hazrat..." Bejiz aytilmagan, Bu haq begumon: Fojia va kulgu Doim yonmayon. [4,96-97]

Uy-joy oʻzbek millati uchun butun oilani jamlovchi, ajdodlar yodi, anʼanalari, qadriyatlari jamlangan maskanni ifoda etuvchi birlik. Shu bilan birga ushbu birlikning juft holda qoʻllanishi oiladagi toʻkislikka ham ishorani ifoda etadi. Azaldan uy-joyga ega oilaga nisbatan oʻziga toqʻ, kam-koʻstsiz yashaydigan, tinchligi, xotirjamligi taʼminlangan kishilar birligi sifatida qaralgan. Uyi yoʻq kishilarga hashar yoʻli bilan uylar qurib berish anʼanalari ham shundan kelib chiqqan. Badiiy adabiyotlarda, jumladan, muallif dostonlarida ham "**uy-joy**" toʻkinlik, xotirjamlik, shu bilan bir qatorda, mehr-oqibat ramzi sifatida aks ettirilgan:

Nimalar boʻlmaydi, Axir hayotda.

Uy-joyda gap emas, Jon boʻlsin omon.

Lekin shunday paytda Bilinar inson.

Bilinar kim tanti, Kim behamiyat. [4,94]

Deydilar, kulfatda- Yurak boʻlsa keng-

Toruy ham doʻst uchun Keng olamga teng. [4,96]

Hashar. Yigʻin, toʻda; yigʻilish, anjuman. Biror ishni bajarishda koʻpchilikning ixtiyoriy, begʻaraz ishtiroki, ixtiyoriy koʻmagi. [OʻTIL, 517].

Xalqimizda biror-bir ishni hashar, koʻmak yoʻli bilan amalga oshirish anʼanas qadriyat sifatida haligacha davom etib keladi. Bu odamlarimizning ahillik birdamlik, odamgarchilik kabi milliy-madaniy oʻzligini namoyon etadi:

Butun xalq qoʻzgʻaldi, Ham burch, ham **hashar**. Qishda palatkada qolma hamshahar... [4,96].

Bu ishlar o'tmishga Berildi bukun, Devorlar darz ketdi, Yuraklar butun. Binolar yiqildi, Odamlar yashar. Do'stlarin chaqirar **Hasharga** shahar. [4,94].

Nimalar bo'lmaydi, Axir, hayotda. Hali ishimiz ko'p, Hali ko'p **hashar**... [4,118].

Choyxona, ko'k choy, askiya, latifa kabi so'zlar ham xalqimizning milliy-o'zligini, madaniy hayoti va o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiradi. Ushbu ifodalar vositasida shoir xalqimiz shuurida mujassamlashgan sabr-toqat, matonatga ishora qiladi, mashaqqatlar o'yin-kulgi, xushchaqchqlik bilan yengib o'tilishi, kelajakka hamisha umid bilan boqishini ifoda etadi:

Choyxona. Choy ichib, tamaddi qilib, hordiq chiqariladigan jamoat joyi; samovar, samovarxona. [O'TIL,504].

Askiya. Ziyraklar, zakiylar. O'zbek xalq og'zaki ijodining bir janri bo'lib, unda so'zo'yiniga, qochiriqlarga asoslangan holda ikki yoki undan ortiq kishi yoki tarafklar musobaqalshadi. [O'TIL,106].

Latifa. Nazokat, noziklik, oqilona so'z; anekdot. Kulgili voqea-hodisa haqidagi kichik hikoya. [O'TIL,488].

O'tdi dahshatli kun, Qora sahifa. Bugun studentlar To'qir **latifa**... **Askiya** payrovi Eng yangi mavzu, Yana **choyxonadaKo'k choy** va kulgu... Yana kechagidek Uyg'onib sahar Tug'ruqqa patir Yasar **kampirlar**... Yana davom etar Odatiy hayot, Odamlar, Odamlar- Mujassam sabot.[4,98].

Qarilar, kampirlar, otalar kabi ifoda birliklari o'zbek millatiga xos bo'lgan kattalarga hurmat, qadrlash, ularni hayotiy tajribaga ega donishmand kishilar sifatida ko'rish kabi o'ziga xosliklarni namoyon etadi:

Pensiyaga chiqib, Toshkentga keldim, **Qarilar** joy olar Odatda to'rdan.

Yana kechagidek Uyg'onib sahar Tug'ruqqa patir Yasar **kampirlar**...[4,98].

Bolalar ketmoqda sokin, beozor, Do'mboq qo'llarida gullar, lolalar.

Kuzatgan **otalar**ichra balki bor Birinchi poyezdda kelgan bolalar.[4,102]

Oylar o'tib, Fasllar o'tib, Yosh qo'shildi qizning yoshiga.

Xaridorlar ostona o'pib Kela berdi **Ota** qoshiga. [4,126].

Buvim aytgan, Agar men tilak qilsam

Tilagim bo'larmish ijobat. [4,37]

Bizlar havo edik, Bir giyoh edik.

Tomchi shabnam edik, Va qatra ziyo

Bobolar bizni deb, Shu hayotni deb,

Mash'al ko'targanda Zulmatlar aro.

Hali biz yosh edik Biz go'dak edik,

Bir parcha et edik, Murg'akkina jon

Otalar bizni deb, Shu hayotni deb,

Begona ellarda Bo'lganda qurbon.

Otalar ruhini Shod etmaguncha,

Qaytib o'ltirmoqqa Haqqing yo'q aslo! [4,46]

Belanchak. Chaqaloqlarni yotqizib ovutiladigan yoki uxlatiladigan, arg'imchoqdek yoki beshikdek tebratadigan moslama. O'zbek xalqi juda bolajon bolaga bo'lgan mehrining cheki yo'q. Farzand ular uchun baxt, iqbol, hayotning chinakam mazmuni. Beshik, belanchak kabi birliklar ijodkorning shu maqsadlarini ifoda etish hamda voqeaning dahshatini gavdalantirish uchun qo'llanilgan

[O‘TIL,219]. *Dasturxon* ham xalqimizga xos bo‘lgan shukronalik, rizq-nasiba ramzi sifatida qaraladi:

So‘ndi bu choshgohda bir qalb yulduzi...

*Dasturxon*da qoldi yarim kosa osh,
Qoldi silkingancha quruq *belanchak*,
Go‘dagini quchib,
Dod solib nogoh

Ko‘chaga yugurib chiqdi *kelinchak*. [4,104].

Kelin. Yangi turmushga chiqqan qiz. *Kelinchak* (“kelin”ning kichr.-erkl. shakli)

Kelinoyi. Akaning yoki yaqin qarindoshlarning xotini. [O‘TIL,345,346].

Badiiy asarlarda “*kelin*” ifoda birligi, ko‘proq, noziklik, tajribasizlik, navqironlik, go‘zallik, yangilik kabi ma’nolarni ifoda etish maqsadida qo‘llanadi. Ba’zan poetik tasvir maqsadi bilan “*chechak*” so‘zi ham shu ma’noni ifoda etadi:

Olucha shoxida titrar bir yaproq, Ariqcha jildirab oqar erinchak.

Siyasin g‘ijimlab, Uzoq yig‘ladi,

So‘ngra birdan qah-qah urdi *kelinchak*.

Hali parvoz etmay sindi bir qanot,

Bevaqt ochilmasdan so‘ndi bir *chechak*.

Qurbon bo‘lganlarning soniga kirmas

Yurakdan ayrilgan

Bitta *kelinchak*. [4,104].

“*Kelin oyi*” ifodasi, ba’zan, yoshi biroz katta, hayotiy tajribaga ega, hurmatga loyiq ayolga nisbatan ham qo‘llanadi:

Hayron bo‘lmang, ustingizdan

Arz qiluvchi joyimiz-

Na Sovmin, na Oliy Sovet,

Balki *kelin oyimiz*.

Axir siz ham sevishgansiz...

Xo‘p desangiz ajabmas,

Kelin oyim ikki og‘iz

“Qurib bering” desa bas. [4,115].

Sayil, *sayilgoh*, *navro‘z*, *to‘y*, *tanbur*, *tor*, *chirmanda*, *shohi ro‘mol* kabi birliklar zamirida xalqimizga xos bo‘lgan azaliy an‘analar, qadriyatlar mujassam. Zero, Navro‘z bayramida sayillar uyushtirish, o‘yin-kulgular bilan xursandchilik qilish, davralar qurib, chirmanda-yu tanburlarning sho‘x-shodon kuylariga raqslarga tushish ming yillardan buyon azaliy-madaniy o‘zlikning ifodasi sifatida davom etib keladi.

Sayil. Sayr, piyoda yurish, kezish. Bahorda o‘tkaziladigan katta xalq sayr-tomoshalari.

Sayilgoh. Xalq sayllari o‘tkaziladigan joy, bog‘. [O‘TIL,422].

Tanbur, *tor*. Torli, chertma musiqa asbobi. [O‘TIL,660].

Chirmanda. Yog‘och gardishga teri qoplab yasalgan, chertib chalinadigan musiqa asbobi: doira, childirma. [O‘TIL,483].

Navro‘z. Yangi kun. Eski sana hisobidagi yangi yil va bahorning boshlanish munosabati bilan o‘tkaziladigan bayram. [O‘TIL,8].

Ayni bahor kulgan chog' edi, *Sayil*joyi so'lim bog' edi.

El yig'ilgan *navro*'z bazmiga, Barcha xushnud, Dillar chog' edi.

Avjda edi o'yin va xanda, Avjda edi *tanbur, chirmanda*

Yoshligini eslardi chollar Qiz, yigitlar lapar aytganda.

Tovus kabi Aylab xiromon, Raqsga tushdi bir go'zal jonon.

Bir-bir chiqib barcha o'sha kech San'atini qildi namoyon. [4,128].

Orzu ham bor edi *sayilda*, Qo'shiqqa band edi xayoli.

Shu yigitga mahliyo bo'lib, Boshdan tushdi *shohi ro'moli*... [4,129].

"Nomingni ham bilmayman, yigit, Maktub yozdim va lekin senga.

*Sayilgoh*da u kun ko'rdim-u, Yuragimda yondi alanga. [4,131].

O'zbek qizi edim, Yo'q edi shubham,

Bahor gullaridan boshimda *gultoj*.

Jamalak sochimni silab qo'shnilar,

Suyib atardilar meni "Oltinsoch". [4,107]

Kuylar edi yigit ishqidan, Yangrar edi qo'llarida *tor*.

Va dilrabo, sho'x qo'shiq bilan Jo'r bo'lardi Unga suluv yor. [4,136].

Kim dugona, Kim do'st-u yorki, Kela berdi sevgi *to'yiga*.

Kela berdi *to'ychi* hofizlar, Yo'lda sozlab *tanbur*, sozini.

Kela berdi raqqosa qizlar Ko'rsatmoqqa ishva-nozini.

Butun qishloq Bugun xurram, shod. Butun qishloq *sayilgoh* bugun.

Yaxshilarning dillari obod, Yomonlarning ko'ksida tugun. [4,137].

Tanbur, chirmanda, tor o'zbek xalqining xursandchiligi, baxtiyor damlari bilan bog'liq hodisalarni jonlantiradi. Nay ham azaldan go'zal kuyi bilan xalqimizning qadrlil, sevimli musiqa asbobiga aylangan milliy cholg'u asbobi bo'lib, undan taraladigan mahzun kuy xalqimizning dard, alam, qayg'ulariga, ishq kechinmalariga jo'r bo'luvchi, dardiga malham ovoz sifatida qabul qilinadi. Shoir g'amgin, qayg'uli holatni aks ettirish uchun "*nay*"dan foydalanadi:

*Sayilgoh*da U kun chindan ham Xomush edi Og'ado'st *cho'pon*.

Barcha xurram, Faqat unda g'am, Qalbi edi dard bilan so'zon.

Cho'pon bir kun Chashma qoshida O'ltirardi *nay* chalib yolg'iz.

Shunda, Oppoq *ro'mol* boshida Suvga chiqdi bir dilrabo qiz. [4,132]

E.Vohidov ijodida qo'llangan har bir ifoda va birlik ijodkorning xalqimizga xos qadriyatlar, milliy o'zlik ruhini namoyon etishga qaratilgan ezgu maqsadini ro'yobga chiqaradi. "*Cho'l*" so'zi asosida shoir bepoyonlik, cheksizlik ma'nolarini ifodalasa, "*jigar*", "*tog'a*" so'zlarida mehribonlik, oqibatlilik, hamdardlik kabi ma'nolarni jamlaydi:

Hov ana, U yerda tugaydi o'rmon,

Davomi tutashdir poyonsiz *cho'lga*.

Cho'l orti men uchun eng aziz makon

O'zbekiston deya atalgan o'lka. [4,8]

Lekin taqdirimdan norizo bo'lsam,

Yolg'iz o'sdim desam yo'q zarra haqqim.

Ona bo'lib meni quchdi-yu o'lkam,

Ota bo'lib boshim siladi xalqim.

Jigar bo'lib boqdi necha mushfiq ko'z,

Necha do'st-yor topdim, necha birodar.

Esim tanib, menga "**Tog'a**" degan so'z

"Ota" degan so'zga bo'ldi barobar. [4,11]

"**Ketmon**" konsepti ham o'zbek millatining o'ziga xos faoliyatini ifoda etuvchi vosita bo'lib, millatimizga xos mentalitetni, mehnatsevarlik, soddalik, kamtarlikni namoyon etadi:

Ko'rib turibsanki, Uy buzmoqdaman,

Ketmon xizmatini Qilyapman bu kun.

Lekin or qilmayman, Xizmatmi-xizmat.

Zang bosgandan ko'ra Bosay dedim chang. [4,99]

Paxta milliylik belgisi sifatida xalqimiz uchun bitmas-tuganmas boylik manbai deb qaraladi. "Paxta" konseptini shoir milliy mentalitetimizni namoyon etuvchi **stereotip**-mehnatkashlik, saxovatlilik, to'kinlik, boylik ifodasi sifatida tasvirlaydi. Uning xalqimiz madaniy va moddiy hayotida tutgan o'rnini shoir qo'llagan "*sevgidek o'lmas mavzu*", "*oq po'rsildoq*", "*nur*", "*gavhar*", "*samar*", "*dur*" kabi badiiy ifodalardan ham anglash qiyin emas:

Paxta... U *sevgidek mavzudir* o'lmas,

U ilhom **chashmasi**-mangu **buloqdir**.

Ammo u chamanning ko'ksida gulmas,

Yerning kaftidagi *oq po'rsildoqdir*.

U jon rishtasidan yaralgan **samar**,

Chanoqqa jo bo'lgan hovuch to'la **nur**.

U manglay teridan yetilgan **gavhar**,

U nuri diydadan bino bo'lgan **dur**. [4,17]

Haqiqatan ham, tilimizda aks etadigan shunday ifoda va birliklar borki, ular shunchaki chiroyli nutq vositasi emas, balki ular xalqimizning asriy qarashlari, ma'naviy hayotining asosi sifatida yuzaga kelgan, tasavvurimizda muhrlangan qadriyatlar, an'analar ifodasidir. Bu kabi birliklarning o'z o'rnida qo'llanishi shoir Erkin Vohidov ijodining o'ziga xos qirralarini, individual uslubini, xalqimizning milliy tafakkur tarziga mos uyg'unlikni namoyon etadi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Saidova M., Qo'ziyeva U. Lingvokulturologiya. – Namangan, 2017.
3. Xudoyberganova D. Matnning antroposentrik tadqiqi. – Toshkent: Fan, 2013.
4. Воҳидов Э. Достонлар. – Тошкент, 1973.
5. Adizova N.I. Ona tili umummillat mulkidir. journal.buxdu.uz. Buxoro-2020.
6. Adizova N.I. Erkin Vohidov-inson kechmishlarining mohir kuychisi//Journal Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – Toshkent, 2021.

Ўзбек тили миллий корпуси учун сўзлашув услубига хос сўзларни
теглаш масаласига оид

Дилрабо Қудратиллаевна Элова*

* Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети тадқиқотчиси